

**ЗАЯВИ ПРО НАДАННЯ ПРИТУЛКУ,
ЯКІ ҐРУНТУЮТЬСЯ
НА ҐЕНДЕРНІЙ ОЗНАЦІ ТА НЕВИСЛАННЯ:
СТАТТІ 60 І 61
СТАМБУЛЬСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ**

**Збірка документів
до Конвенції Ради Європи
щодо запобігання та протидії насильству
стосовно жінок і домашньому насильству**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Зміст

I. ВСТУП	7
II. ЯКИЙ ЗАХИСТ НАДАЄ СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ МІГРАНТКАМ, БІЖЕНКАМ ТА ЖІНКАМ, ЯКІ ШУКАЮТЬ ПРИТУЛКУ?	9
III. СТАТТЯ 60: ЗАЯВИ ПРО НАДАННЯ ПРИТУЛКУ, ЯКІ ҐРУНТУЮТЬСЯ НА ҐЕНДЕРНІЙ ОЗНАЦІ	12
Стаття 60, пункт 1: визнання переслідування, як «ґендерно зумовлене» насильство стосовно жінок	14
Форми насильства стосовно жінок і домашнього насильства, які слід розглядати як ґендерно зумовлене насильство, що можуть прирівнюватися до переслідування	16
Дискримінація як переслідування	24
Жінки, які тікають від судового переслідування або покарання	25
Стандарт захисту, який вимагається Стамбульською Конвенцією	26
Жінки та внутрішнє переміщення	29
Стаття 60, пункт 2: тлумачення підстав для застосування Женевської конвенції про статус біженців з урахуванням ґендерних аспектів	30
Стаття 60, пункт 3: послуги прийому та підтримки, що враховують ґендерні аспекти, процедури надання притулку та ґендерні керівні принципи	34
Послуги прийому та підтримки, що враховують ґендерні аспекти	38
Процедури надання притулку, що враховують ґендерні аспекти	39
Ґендерні керівні принципи	42
IV. СТАТТЯ 61: НЕВИСЛАННЯ	45
У чому полягає принцип <i>невислання</i> ?	45
Коли зобов'язання щодо <i>невислання</i> можуть застосовуватися для жінок?	47
V. ВИСНОВОК	50
VI. КОНТРОЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК	51
VII. КЛЮЧОВІ РЕСУРСИ	56
VIII. ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ	60

Абревіатури

КЛДЖ	Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок
ЕКПЛ	Європейська конвенція з прав людини
ЄС	Європейський союз
КЖГ	Каліцтво жіночих геніталій
GREVIO	Група експертів з питань протидії насильству стосовно жінок і домашньому насильству (Group of Experts on Action against Violence Against Women and Domestic Violence)
МПГПП	Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права
МПЕСКП	Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права
НУО	Неурядова організація
ПАРЕ	Парламентська асамблея Ради Європи
УВКБ ООН	Управління Верховного комісара ООН у справах біженців

I. Вступ

Ніхто не покидає дім, якщо тільки дім не є пащею акули
Варсан Шир, з її поезії «Дім»

У своїх країнах походження, під час подорожі, в країнах транзиту й призначення багато жінок і дівчат з числа біженок і шукачок притулку зазнавали ґендерно зумовленого насильства у формі зґвалтувань і інших форм сексуальної наруги й експлуатації, домагань або домашнього насильства. Держави, які їх приймають, не завжди вважають їх захист від насильства пріоритетним. Ґендерний вимір і потреби у захисті великої кількості біженок та шукачок притулку здебільшого залишаються поза увагою, що призводить до прогалин у захисті, у такий спосіб збільшуючи ризики для багатьох жінок.¹

Як інструмент запобігання та протидії всім формам насильства стосовно жінок, включно з домашнім насильством, Конвенція Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок і домашньому насильству (далі — Стамбульська Конвенція) містить положення, що стосуються жінок, які шукають притулку, і біженок. Мета цієї публікації полягає у сприянні виконанню статей 60 (Заяви про надання притулку, які ґрунтуються на ґендерній ознаці) і 61 (*Невислання*) Стамбульської конвенції. Метою методичних рекомендацій є – допомога уповноваженим органам, прикордонним та імміграційним чиновникам і фахівцям-практикам через надання доцільних порад, що охоплює визначення, інформацію та приклади: ґендерно зумовленого насильства, що може бути визнано формою переслідування або іншої серйозної шкоди; як забезпечити тлумачення кожної з підстав Конвенції з урахуванням ґендерних аспектів; якими є вимоги до процедур прийому з урахуванням ґендерних аспектів; практика та процедури визначення статусу біженки з урахуванням

1 «Права жінок і дівчат з числа біженців та мігрантів потребують кращого захисту», Комісар з прав людини, Страсбург, 07 березня 2016 р., доступно за посиланням: www.coe.int/en/web/commissioner/-/human-rights-of-refugee-and-migrant-women-and-girls-need-to-be-better-protected?desktop=false.

II. Який захист надає Стамбульська конвенція мігранткам, біженкам та жінкам, які шукають притулку?

Метою Стамбульської конвенції є захист жінок від усіх форм насильства, а також попередження, судове переслідування та ліквідація насильства стосовно жінок та домашнього насильства (стаття 1 Стамбульської конвенції).

Стамбульська конвенція містить юридично обов'язкове визначення ґендерно зумовленого насильства, чітко встановлює правові принципи та стандарти у сфері запобігання ґендерно зумовленому та домашньому насильству й боротьбі з ним. Держави, які не запобігають у належний спосіб усім формам насильства стосовно жінок і не борються з ними, включно з домашнім насильством, порушуватимуть положення Стамбульської конвенції. Конвенція пропонує державам, уповноваженим органам і фахівцям правові інструменти для відповіді на питання про те, якими є мінімальні стандарти, і визначає потреби державних органів у їх впровадженні, заради ефективного реагування на насильство стосовно жінок і домашнє насильство. До того ж Конвенція встановлює сполучну ланку між досягненням ґендерної рівності та викоріненням насильства стосовно жінок: вона визнає насильство стосовно жінок як форму дискримінації жінок і виходить з передумови, що насильство стосовно жінок не може бути викорінене без інвестицій у впровадження більшої рівності між жінками та чоловіками.

III. Стаття 60. Заяви про надання притулку, які ґрунтуються на ґендерній ознаці

Історична нездатність систем захисту біженців та прав людини врахувати особливе становище жінок

Законодавство про надання притулку довго не враховувало різницю між жінками та чоловіками з точки зору того, чому і як вони зазнають переслідувань. Така ґендерна сліпота під час встановлення статусу біженця та міжнародного захисту призвела до ситуацій, коли заяви жінок, які рятувалися від е EU's Qualification Directive ґендерного насильства, залишалися поза належної уваги. Проте в останні десятиліття зміни в міжнародному праві й стандартах у галузі прав людини, а також у прецедентному праві призвели до того, що дедалі більше число держав-членів Ради Європи визнали деякі форми насильства стосовно жінок формою переслідування за ознакою статі за змістом статті 1 A(2) Конвенції 1951 року про статус біженців і Протоколу до неї 1967 року («Женевська конвенція про статус біженців»).

Директива ЄС про кваліфікацію⁶ вимагає, щоб держави-члени ЄС враховували ґендерну належність під час оцінки заяви про захист, під час розгляду питання про те, чи є відповідне діяння актом переслідування, і під час оцінки того, чи належить ця особа до певної соціальної групи (статті 4, 9 і 10).

Під час базового оцінювання дотримання Стамбульської конвенції GREVIO зазначила, що в деяких країнах ґендерно зумовлене насильство, як форма переслідування, так і як підстава для звернення за притулком, закріплене в законодавстві (Фінляндія, Франція, Чорногорія, Португалія, Швеція). Було встановлено, що це стосується не всіх держав-членів Ради Європи (Албанія

6 Директива Ради 2004/83/ЄС від 29 квітня 2004 року про мінімальні стандарти кваліфікації та статус громадян третіх країн або осіб без громадянства як біженців або осіб, які з інших причин потребують міжнародного захисту, і про зміст наданого захисту.

Зобов'язання, викладені в статті 60, покликані забезпечити визнання ґендерно зумовленого насильства щодо жінок формою переслідування, а також визнання державами того, що жінка може зазнавати переслідувань через її ідентичність і статус жінки. Якщо такій жінці загрожує серйозна шкода, їй має бути забезпечений захист.⁸ Це включає в себе вимогу застосовувати підхід до Стамбульської конвенції з урахуванням ґендерного фактору на підставі політичних переконань, раси чи національності, релігії та належності до певної соціальної групи. Це має допомогти гарантувати, що жінки, які рятуються від переслідувань з боку державних або недержавних суб'єктів, що мають форму каліцтва жіночих статевих органів, примусові шлюби та домашнє насильство тяжкої форми, можуть бути визнані біженками. Зрештою, розробники Стамбульської конвенції визнали, що ґендерно-чутливий підхід у законодавстві є лише першим кроком. Без практичної реалізації ці правові засоби захисту будуть неефективними. Жінки та дівчата потребують застосування до них процедур отримання притулку й визначення

7 Базові оцінювальні звіти GREVIO див. за посиланням: www.coe.int/en/web/istanbul-convention/country-monitoring-work.

8 Пояснювальний звіт до Конвенції Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок та домашньому насильству, пункт 311, доступний за посиланням: www.coe.int/en/web/istanbul-convention/basic-texts.

- ▶ Щодо насильства, спрямованого проти жінки, тому що вона є жінкою, стать постраждалої особи є основним мотивом актів насильства щодо неї.
- ▶ Насильство, яке непропорційно сильно впливає на жінок, наприклад домашнє насильство або зґвалтування, також вважатиметься «ґендерно зумовленим».

Іншими словами, «ґендерно зумовлене насильство» означає будь-яку шкоду, заподіяну жінці, і є як причиною, так і результатом нерівних владних відносин, заснованих на передбачуваних відмінностях між жінками та чоловіками, які призводять до підлеглого статусу жінок як у приватній, так і в суспільній сферах.¹⁰ В основі більшості аспектів ґендерно зумовленого насильства лежать нерівність і дискримінація. Інші визначені фактори охоплюють структури влади та контролю, в яких домінують чоловіки, а також соціальні та культурні установки щодо жінок.¹¹

- 9 Стамбульська конвенція точно не перша Конвенція, у якій використовується термін «ґендер», проте труднощі перекладу і, зокрема, складність розрізнення понять «стать» і «ґендер» у деяких мовах, які не мають точних еквівалентів, використовувалися для розпалювання суперечок з приводу Конвенції. Додаткову інформацію див. у розділі «Питання та відповіді до Конвенції Ради Європи про запобігання та протидію насильству стосовно жінок та домашньому насильству (Стамбульська конвенція)», доступному за посиланням: <https://rm.coe.int/prems-122418-gbr-2574-brochure-questions-istanbul-convention-web-16x16/16808f0b80>.
- 10 «ґендерно зумовлене насильство стосовно жінок» у Стамбульській конвенції розуміється як еквівалент виразу «ґендерно зумовлене насильство», що використовується в загальній рекомендації № 35 Комітету щодо ліквідації дискримінації стосовно жінок (CEDAW) про ґендерно зумовлене насильство стосовно жінок, оновленій загальній рекомендації № 19 (2017), Декларації Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію насильства стосовно жінок (1993) і рекомендації Rec(2002)5 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про захист жінок від насильства.
- 11 Визначення сексуального та ґендерно зумовленого насильства у контексті біженців, Саймон Батлер та МакШеррі, серія робочих документів IRiS № 28/2019, що доступні за посиланням: www.birmingham.ac.uk/Documents/college-social-sciences/social-policy/iris/2019/iris-working-papers-28-2019.pdf.

Форми насильства стосовно жінок і домашнього насильства, які слід розглядати як ґендерно зумовлене насильство, що можуть прирівнюватися до переслідування

Статті 33–40 Стамбульської конвенції містять вказівки за видами шкоди, які слід вважати «ґендерно зумовленим насильством», що може бути прирівняне до переслідування, за умови, якщо шкода відповідає мінімальному рівню тяжкості, щоб кваліфікуватися як «серйозна шкода».

- ▶ Психологічне насильство (стаття 33)
- ▶ Переслідування (стаття 34)
- ▶ Фізичне насильство (стаття 35)
- ▶ Сексуальне насильство, в тому числі зґвалтування (стаття 36)
- ▶ Примусовий шлюб (стаття 37)
- ▶ Каліцтво жіночих статевих органів (стаття 38)
- ▶ Примусовий аборт і примусова стерилізація (стаття 39)
- ▶ Сексуальне домагання (стаття 40)

Усі ці злочини застосовуються незалежно від стосунків між постраждалою особою та кривжником (стаття 43), і жодна культура, традиція або так звана «честь» не можуть розглядатися як виправдання будь-якої з форм насильства, що охоплюються Конвенцією (стаття 42).

Психологічне насильство — це навмисна поведінка, спрямована на серйозне порушення психологічної недоторканності людини через примушування або погрози (**стаття 33**).

Примусовий шлюб — це умисна поведінка, яка полягає в примусі дорослого або дитини до вступу в шлюб. Діяння, пов'язане із заманюванням дорослої особи або дитини на територію іншої сторони або держави, ніж та, в якій вона проживає, з метою примусу цього дорослого або дитини до вступу в шлюб також підпадає під дію Стамбульської конвенції (**стаття 37**).

17 «Регіна проти спеціального судді, за відсутності Гокса» (*Regina v. Special Adjudicator, ex parte Hoxha*) [2005] UKHL 19, доступно за посиланням: www.refworld.org/cases,GBR_HL,423ec7784.html.

18 Європейська база даних резюме справ щодо законодавства про надання притулку, доступна за посиланням: www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/denmark-refugee-appeals-board%E2%80%99s-decision-16-january-2017#content.

Труднощі для жінок, які шукають притулку, виникають у зв'язку з доказом того, що існує ризик такого поводження, має місце відсутність захисту, і що вони не можуть переміститися всередині країни, щоб уникнути ризику.²¹

- 19 Докладніше про каліцтво жіночих статевих органів див. «Інструмент для припинення КЖСО», (2014) Рада Європи, доступний за посиланням: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680464e9f>.
- 20 CNDA, 21 жовтня 2017 р., Мме Е., № 16029780, доступно за посиланням: www.asylumlawdata-base.eu/en/case-law/france-%E2%80%93-cnda-21-october-2017-mme-e-n%C2%BA-16029780#content.
- 21 Див., наприклад, «Омередо проти Австрії» (Omeredo v. Austria), заява № 8969/10, рішення про прийнятність, доступно за посиланням: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-106527>; «Бангура проти Бельгії» (Bangura v. Belgium), заява № 52872/10, доступно (французькою) за посиланням: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-164997>.

-
- 22 «В.Ц. проти Словаччини» (*V.C. v. Slovakia*), заява № 18968/07, доступно за посиланням: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%222003-3736079-4262767%22%7D>; «Н.Н. проти Словаччини» (*N.N. v. Slovakia*), заява № 29518/10, доступно за посиланням: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%222003-3980673-4625401%22%7D>; «І.Г., М.К. І Р.Х. проти Словаччини» (*I.G., M.K. and R.H. v. Slovakia*), заява № 15966/04, доступно за посиланням: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%222003-4153303-4903272%22%7D>.
 - 23 Керівні принципи УВКБ ООН з міжнародного захисту: Переслідування за ознакою статі в контексті статті 1А(2) Конвенції 1952 року та/або протоколу 1967 року про статус біженців HCR/GIP/02/01 (далі — ґендерні керівні принципи УВКБ ООН № 1) у пункті 13.
 - 24 Європейська база даних законодавства про надання притулку доступна за посиланням: www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/germany-adminstrative-court-trier-23-march-2011-5-k-118110tr#content.

Дискримінація як переслідування

Систематична дискримінація, якщо її наслідки досить серйозні, може бути прирівняна до переслідування за «сукупністю ознак». Наприклад, дискримінація, що призводить до нездатності заробляти на життя, права сповідувати або не сповідувати релігію, доступу до освіти та інших основних прав людини, може бути прирівняна до переслідування.²⁹

Дискримінація, що нав'язувана соціальними, політичними або релігійними нормами, може впливати на:

- ▶ сімейні та особисті закони та статус;
- ▶ дрес-код, в тому числі зачіску та макіяж;
- ▶ зайнятість і освіту;
- ▶ обмеження свободи пересування як всередині країни, так і за її межами;
- ▶ обмеження на певні види діяльності жінок, наприклад, спорт;
- ▶ обмеження доступу жінок до громадських місць.

29 Див. також Керівні принципи УВКБ ООН щодо гендерної ідентичності № 1 і Довідник УВКБ ООН та Керівні принципи щодо процедур і критеріїв визначення статусу біженця відповідно до Конвенції 1951 року та Протоколу 1967 року до неї щодо статусу біженців (2019 р.) (далі — Довідник УВКБ ООН (2019 р.)), доступні за посиланням: www.refworld.org/docid/4f33c8d92.html у пунктах 54–55.

Жінки, які тікають від судового переслідування або покарання

Закон сам собою може створювати умови для переслідування, особливо якщо він виходить з традиційних або культурних норм і практик, які не обов'язково відповідають стандартам прав людини. Це мало ймовірно, якщо закон не дотримується та/або не допускає заподіяння серйозної шкоди.³³ Відповідність закону загальноприйнятим стандартам прав людини слід оцінювати з посиланням на різні міжнародні документи, що стосуються прав людини, зокрема Загальну декларацію прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (МПГПП), Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (МПЕСКП), Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (КЛДЖ) і ЄКПЛ. Проте частіше дискримінаційним може бути не закон, а його застосування.

30 Керівні принципи УВКБ ООН з гендерних питань № 1, пункт 15.

31 «*Talpis проти Італії*» (*Talpis v. Italy*), заява № 41237/14, доступно за посиланням: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-171994>.

32 «*Балшан проти Румунії*» (*Balșan v. Romania*), заява № 49645/09, доступно за посиланням: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-173619>.

33 Керівні принципи УВКБ ООН з гендерних питань № 1, пункт 10.

Стандарт захисту, який вимагається Стамбульською конвенцією

Захист і заяви про надання статусу біженки

Часто жінкам у клопотаннях про надання притулку відмовляють на тій підставі, що вони зможуть отримати «достатній» або «ефективний» захист від влади своєї країни. Стандарти захисту, що вимагаються Стамбульською конвенцією, можуть бути корисним путівником для оцінки того, чи є захист у країні походження «ефективним».

Розслідування правопорушень і судове переслідування за них:

Якщо форми ґендерно зумовленого насильства, визначені в Стамбульській конвенції, не криміналізовані в країні походження, жінкам зазвичай дуже важко отримати «ефективний» захист. Це пов'язано з тим, що не буде ані стримуючого чинника для запобігання вчиненню цих злочинів, ані захисту від кривдників після події. Там, де у державі є закон, що забороняє практику переслідування, він не буде «ефективним захистом» у міжнародному праві, якщо тільки він не застосовуватиметься ефективно.

34 Керівні принципи УВКБ ООН з ґендерних питань № 1. пункт 12.

35 Див. «Іслам (А.П.) проти державного секретаря Міністерства внутрішніх справ» (*Islam (A.P.) v. Secretary of State for the Home Department*); «Р. проти Імміграційного апеляційного трибуналу та ін., за відсутності Шах (А.П.)» (*R v. Immigration Appeal Tribunal and Another, Ex Parte Shah (A.P.)*), сесія 1998–1999 років, Сполучене Королівство: Палата лордів (судовий комітет), 25 березня 1999 року, доступно за посиланням: https://www.refworld.org/cases,GBR_HL,3dec8abe4.html.

36 Див. рішення Суду Європейського Союзу у справі «Міністр з питань імміграції в Азії проти X та Y (Minister voor Immigratie en Asiel v X and Y)» і «Z проти Міністра з питань імміграції в Азії» (*Z v Minister voor Immigratie en Asie*) I C-199/12 по C-201/12, доступно за посиланням: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0199>.

- ▶ здійснюватися без невиправданих затримок і ефективно, щоб забезпечити отримання життєво важливих доказів, збільшити кількість обвинувальних вироків і покласти край безкарності правопорушників (стаття 49);
- ▶ зобов'язувати правоохоронні органи оперативно і в належний спосіб реагувати на акт насильства, в тому числі за допомогою превентивних оперативних заходів і збору доказів (стаття 50);
- ▶ здійснювати оцінку ризиків та управління нею з метою убезпечення постраждалої особи (стаття 51);
- ▶ запроваджувати термінові заборонні приписи, обмежувальні заходи та обмежувальні приписи (статті 52 і 53);
- ▶ дозволити розгляди на основі *ex officio* та *ex parte* та вимагати від держав-учасниць забезпечити, щоб розслідування різних форм насильства, охоплених Конвенцією, та судове переслідування у зв'язку з ними, не залежали повністю від повідомлення постраждалої особи, і щоб розгляд міг тривати, навіть якщо постраждала особа відкликає свою скаргу (стаття 55);
- ▶ забезпечувати належні додаткові заходи захисту, такі як захист приватного життя та іміджу постраждалої особи, надання окремих кімнат очікування та надання постраждалим можливості давати свідчення без присутності ймовірного кривдника (стаття 56);
- ▶ забезпечувати право на юридичну допомогу та безоплатну правову допомогу для постраждалих на умовах, передбачених їхнім внутрішнім законодавством (стаття 57).

Коли докази, що стосуються минулого сексуального життя і поведінки постраждалої особи, приймаються як виправдання актів насильства стосовно жінок та домашнього насильства, це може призвести до часткового або навіть повного виправдання кривдника, що може призводити до відсутності захисту. Стамбульська конвенція дозволяє приймати такі докази тільки в тому випадку, якщо вони є релевантними й необхідними (стаття 54). Залежно від соціальних установок в країні походження це може бути особливо актуально для заяв про надання притулку.

Жінки та внутрішнє переміщення

Оскільки жінки часто побоюються переслідувань з боку «недержавних агентів» або окремих представників держави, їх заяви часто відхиляються на тій підставі, що вони могли б повернутися у свою рідну країну й жити подалі від місця, де вони бояться заподіяння серйозної шкоди. Щоб такий варіант був життєздатним, не повинно бути ризику переслідування або завдання серйозної шкоди у цьому районі ні з боку первісного переслідувача, ні з боку інших осіб, переселення повинно бути безпечним і легально доступним, а заявниця повинна мати можливість вести відносно нормальне життя, не стикаючись з надмірними труднощами.³⁷

Перед жінками можуть поставати значні перешкоди, що впливають на їхню здатність подорожувати в інші райони країни походження і залишатися там, не стикаючись з труднощами, небезпекою або неможливістю бути зі своїми сім'ями. Це можуть бути фінансові, логістичні, соціальні, культурні та інші перешкоди. Дискримінація та патріархальні відносини

37 Керівні принципи УВКБ ООН з міжнародного захисту № 4: «Альтернатива внутрішній втечі або переселенню» у контексті статті 1A(2) Конвенції про статус біженців від 1951 року та/або Протоколу 1967 року про статус біженців.

- ▶ **як** жінка (наприклад, зґвалтована), але з причин, не пов'язаних з її статтю (наприклад, членство в політичній партії);
- ▶ не переслідуватися у спосіб, характерний для її жіночої ідентичності (наприклад, побиття), а **через** її стать (наприклад, за носіння паранджі);
- ▶ **як і тому**, що вона є жінкою (наприклад, каліцтво жіночих геніталій).³⁸

38 Приклади, взяті з Гендерних рекомендацій щодо розгляду заяв про надання притулку у Великобританії, Юридична група жінок-біженців, липень 1998 р., доступні за посиланням: www.ilpa.org.uk/resources.php/4112/gender-guidelines-for-the-determination-of-asylum-claims-in-the-uk.

Політичні переконання

Переслідування на підставі політичних переконань може включати переслідування на підставі поглядів щодо ґендерних ролей. Деякі жінки можуть зазнавати переслідувань, наприклад, за те, що вони не відповідають суспільним ролям і нормам прийнятної поведінки та виступають проти традиційних ґендерних ролей. Участь жінок у політичній діяльності та спротиві може проявлятися багатьма різними способами, в тому числі відмінними, ніж у чоловіків. Наприклад:

- ▶ жінки можуть бути політикинями, членкинями політичних партій, активістками, мерками, депутатками місцевих рад або членкинями інших місцевих або національних політичних або політизованих груп, об'єднань чи рухів;
- ▶ вони можуть відвідувати конференції, збори, мітинги, демонстрації, протести;
- ▶ вони можуть писати статті, книги, виступати на радіо, телебаченні, YouTube, Twitter, Instagram або інших каналах інтернету чи соціальних мереж;

- ▶ жінки можуть переховувати людей, передавати повідомлення або надавати громадські послуги, продукти харчування, одяг і медичну допомогу;
- ▶ сімейні стосунки можуть використовуватися для тиску на політичних активістів-чоловіків;
- ▶ невідповідність моральним, етичним та соціальним «стандартам» або поведінка можуть призвести до того, що жінки зазнають жорстокого або нелюдського поводження. Наприклад, їхнє ставлення до носіння або відмови носити певний одяг, макіяж або зачіски, чи ставлення до розлучення, стосунків, сексуальної активності або поведінки, або вираження ґендерної ідентичності;
- ▶ відмову підкорятися дискримінаційним законам або дотримуватися встановлених правил поведінки слід належним чином розглядати як політичну поведінку, але часто вони розглядаються як «особисті» питання вибору.

Раса або національність

Що стосується переслідувань за ознакою раси або національності, то жінки можуть стикатися з певними видами переслідувань, які особливо впливають на них. За деяких обставин дискримінаційна відмова у громадянстві може спричинити переслідування. Наприклад:

- ▶ сексуальне насильство та контроль над репродуктивною функцією у випадках расових та етнічних «чисток»;
- ▶ позбавлення жінки громадянства у разі укладення шлюбу з іноземним громадянином;
- ▶ неможливість жінки передати своє громадянство дитині;⁴⁰
- ▶ жінки, які перебувають у змішаних расових або етнічних шлюбах, можуть зазнавати шкоди внаслідок расизму з боку власної сім'ї, родичів чоловіка або суспільства загалом.

40 Додаткову інформацію про свавільне позбавлення громадянства можна знайти в інформаційному бюлетені Суду за посиланням: www.echr.coe.int/Documents/FS_Citizenship_Deprivation_ENG.pdf і в документі, підготовленому Верховним комісаром ООН у справах біженців (УВКБ ООН), «Статус біженця: свавільне позбавлення громадянства і відсутність громадянства в контексті статті 1A(2) Конвенції 1951 року та Протоколу до неї 1967 року про статус біженців», жовтень 2014 року, PPLA/2014/01, доступному за посиланням: www.refworld.org/docid/543525834.html.

- ▶ вчинення або підозра у вчиненні перелюбу;
- ▶ бути матір'ю, тіткою, сестрою, дружиною, партнером або дитиною релігійного проповідника, активіста, екстреміста або терориста;
- ▶ укладення шлюбу поза релігією або відмова від шлюбу в рамках релігії;
- ▶ бути лесбійкою, трансгендеркою або бісексуалкою, якщо це вважається таким, що суперечить релігії;
- ▶ не бути «скромною»;
- ▶ носити паранджу або не носити її.

Особлива соціальна група

Переслідування за ознакою належності до певної соціальної групи дедалі частіше висувається в заявах, пов'язаних з гендерною проблематикою, і поступово набуває міжнародної підтримки. Деякі жінки можуть належати до певної соціальної групи в країні походження на тій підставі, що вони мають спільну вроджену, незмінну або іншу фундаментальну характеристику, окрім загального досвіду уникання переслідувань. Щонайменше, має бути певний рівень дискримінації стосовно жінок або відповідної характеристики, яка може охоплювати стать, або стосовно забезпечення захисту, як наслідок. Прикладом можуть бути:

- ▶ жінки, які рятуються від каліцтва геніталій, примусових шлюбів, серйозного домашнього насильства;
- ▶ жінки, які відмовляються відповідати очікуваній соціальній ролі;
- ▶ жінки, які залишаються самотніми, іноді сприймаються як лесбійки і, внаслідок цього, можуть зазнавати шкоди;
- ▶ жінки, у яких немає дітей, багатодітні, діти з інвалідністю або діти певної статі;

- ▶ жінки, які прагнуть отримати доступ до дітей після розриву шлюбу або стосунків;
- ▶ лесбійки, бісексуальні або трансгендерні жінки також можуть стикатися з особливими формами переслідування та ґендерно зумовленого насильства, і, зазвичай, вважаються особливою соціальною групою, хоча вони також можуть зазнавати ризику з інших причин, передбачених конвенцією.⁴¹

Стаття 60, пункт 3.

Послуги прийому та підтримки, що враховують ґендерні аспекти, процедури надання притулку та ґендерні керівні принципи

Подорож до Європи та через неї може стати причиною особливої вразливості до насильства. Положення пункту 3 статті 60 розроблені, щоб знизити ризик подальшого насильства для жінок і дівчат, підтримати їх протягом усього процесу розгляду справи про надання притулку та забезпечити досягнення справедливого й чесного результату. Для цього прикордонники,

41 Див. «Міністр з питань імміграції в Азії проти X та Y (*Minister voor Immigratie en Asiel v X and Y*)» і «Z проти Міністра з питань імміграції в Азії» (*Z v Minister voor Immigratie en Asiel*) C-199/12 по C-201/12, доступне за посиланням: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62012CJ0199>

42 A73 476 695, доступно за посиланням: www.justice.gov/sites/default/files/eoir/legacy/2014/07/25/3278.pdf

Послуги прийому та підтримки, що враховують ґендерні аспекти

Пункт 3 статті 60 вимагає, щоб служби підтримки шукачів притулку надавали допомогу з урахуванням ґендерних аспектів і враховували особливі потреби жінок. Це могло б охоплювати такі заходи, як надання додаткових психосоціальних і кризових консультацій, а також надання медичної допомоги особам, які пережили травму, оскільки багато жінок, які шукають притулку, зазнали сексуального або інших форм насильства. Служби підтримки також повинні бути націлені на розширення прав і можливостей жінок і повинні давати їм змогу активно перебудовувати своє життя за допомогою таких послуг, як освіта та професійна підготовка.

Жінки (або, можливо, їхні чоловіки) можуть відмовлятися від медичної консультації лікарів-чоловіків, особливо гінекологів, або їм важко висловлювати свої думки у спілкуванні з перекладачем-чоловіком. За відсутності жінок-фахівців доступ до медичного обслуговування для жінок-біженців і мігрантів може бути ускладненим.⁵⁵

53. Методичні рекомендації: Схема оцінки доступу до правосуддя, включно зі специфічними проблемами, з якими стикаються жінки, Рада Європи та організація «ООН-Жінки», доступна за посиланням: [https://rm.coe.int/168069cf4e, Resolution and 2159 \(2017\).](https://rm.coe.int/168069cf4e, Resolution and 2159 (2017).)
54. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Універсальна схема сприяння доступу до правосуддя жертв сексуального та ґендерно зумовленого насильства та осіб, які пережили таке насильство, доступна за посиланням: <https://cms.emergency.unhcr.org/documents/11982/51689/ UNHCR%2C+Sexual+and+Gender-Based+Violence+against+Refugee+s%2C+Returnees+and+Internally+Displaced+Persons.+Guidelines+for+Prevention+and+Response%2C+2003/9591f62d-4f6a-4faf-8c03-df0d6bacf871.>
55. Див. звіт місії зі встановлення фактів посла Томаша Боchema, Спеціального представника Генерального секретаря з питань міграції та біженців, у Боснії та Герцеговині та Хорватії, 24–27 липня та 26–30 листопада 2018 року.

- ▶ у цих установах всім потерпілим від ґендерно зумовленого насильства повинні надаватися консультації, психологічна підтримка й медичне обслуговування, в тому числі з питань сексуального і репродуктивного здоров'я, а також спеціальний догляд за постраждалими від зґвалтування;
- ▶ всі жінки та дівчата з числа біженців та шукачів притулку повинні мати такий самий доступ до недорогих і належних медичних послуг, як і населення загалом;
- ▶ слід переконатися, що дівчата вільні приймати рішення самостійно, що їхня добровільна та поінформована згода завжди отримана, і що вони не потребують дозволу чоловіка, батька, опікуна або адміністрації лікарні для доступу до послуг у сфері сексуального та репродуктивного здоров'я.

Процедури надання притулку, що враховують ґендерні аспекти

Ґендерно зумовлене насильство часто глибоко вкорінене в соціальних і культурних структурах, нормах і цінностях, які керують суспільством, і нерідко увічнюється культурою заперечення й замовчування. Це може викликати

- 56 Хорошу добірку ресурсів з найкращих практик роботи з жертвами катувань і травм можна знайти за посиланням: <http://www.helenbamber.org/publications/>
- 57 Див. «Протокол для лікування дисоціативних симптомів у біженців», Чесселл та ін., (2019 р) *The Cognitive Behaviour Therapist* (2019) том 12 e27, доступний за посиланням: www.cambridge.org/core/journals/the-cognitive-behaviour-therapist/article/protocol-for-managing-dissociative-symptoms-in-refugee-populations/1B09AB58101DF7AD547C6B72AFD5D16F/share/9c4f244dae3d8980094ec3d03fb961d2422cf5ae.

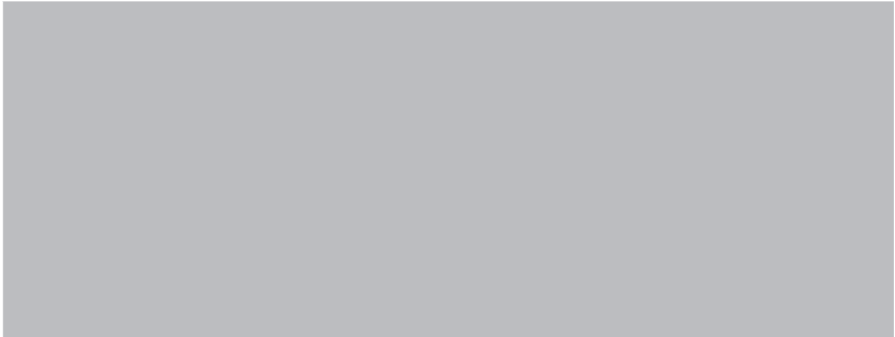
- ▶ можливість для заявниці висловити побажання щодо статі свого інтерв'юера та перекладача, і щоб це побажання було враховане;
- ▶ дотримання конфіденційності інформації, зібраної в ході опитування;
- ▶ надання перерв, якщо це необхідно;
- ▶ ця форма піклування потрібна для того, щоб уникнути вторинної віктимізації або повторної травматизації жінки;
- ▶ достатньо часу, щоб дати заявниці можливість побудувати довірливі відносини, які дозволять їй розкрити всі обставини своєї скарги. Дуже часто прискорені процедури є перешкодою для розкриття інформації;
- ▶ співбесіди проводяться з урахуванням гендерних і культурних особливостей, їх проводить інтерв'юер, а за потреби йому допомагає підготовлений і кваліфікований перекладач.

- ▶ інтимним характером багатьох видів ґендерно зумовленого насильства стосовно жінок (зокрема, зґвалтувань та сексуальних посягань);
- ▶ страхом перед наслідками такого розкриття (наприклад, чоловік може відректися від них, це може вплинути на шанси сестри вийти заміж);
- ▶ засвоєним почуттям сорому й стигми;
- ▶ страхом перед співробітником, який проводить опитування, або його діями, особливо якщо цей співробітник є представником сил безпеки або поліції;
- ▶ наслідками посттравматичного стресового розладу або іншого психічного розладу (див. вище);
- ▶ втомою або травмою внаслідок подорожі, складних і небезпечних умов розміщення та прийому.

Щойно жінка усвідомить себе в безпеці та/або встановить довірчі відносини з адвокатом, соціальним працівником, консультантом, неурядовою організацією або іншим радником, вона може відчувати можливість розкритися. Пізніше розкриття інформації не повинно автоматично розглядатися як показник того, що особі бракує довіри.

Невідкладні або прискорені процедури

Через складний характер ґендерно зумовлених позовів і труднощів, з якими стикаються жінки під час розкриття й належного подання своїх скарг, вони часто за своєю суттю не підходять для застосування невідкладних або прискорених процедур. Існує реальна небезпека того, що жінкам, які проходять такі процедури, буде відмовлено в захисті. У випадках, коли ознаки травми або сексуального чи ґендерно зумовленого насильства очевидні, навіть якщо вони не розкриваються безпосередньо, жінки повинні

Ґендерні керівні принципи

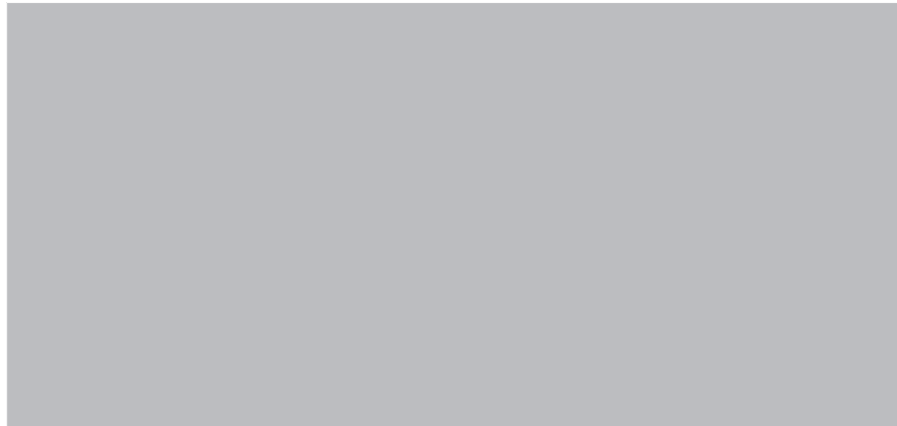
Керівні принципи є важливим орієнтиром для відповідних суб'єктів у розумінні того, як застосовувати ґендерночутливий підхід до потреб захисту жінок і дівчат, які шукають притулку, зазнали або ризикують зазнати ґендерно зумовленого насильства як у державі, що їх приймає, так і в разі їх *вислання*.

Важливо, щоб весь процес надання притулку, починаючи з прибуття на кордон і закінчуючи наданням захисту або *висланням*, проходив з ура-

58 Виступ доктора Майкла Блюма (керівник проєкту «Спеціальна квота», Державне Міністерство Баден-Вюртемберга) в Комітеті з громадянства та імміграції, доступний за посиланням: <https://open-parliament.ca/committees/immigration/42-1/39/dr-michael-blume-1/only/>.

- ▶ ґендерночутливі процедури прийому;
- ▶ виявлення особливих вразливостей, включно з постраждалими та особами, які зазнають ризику ґендерно зумовленого насильства, наприклад, за допомогою медичних або інших форм перевірки;
- ▶ надання можливості співробітникам імміграційної та прикордонної служб, включно з персоналом приймальних пунктів та особами, які приймають рішення, розпізнавати травму й наслідки травми;
- ▶ захисні засоби та вказівники для додаткової підтримки, якщо це необхідно;
- ▶ відповідні національні й міжнародні стандарти захисту жінок і дівчат і визначення їхніх вимог;
- ▶ аналіз Женевської конвенції про статус біженців з урахуванням ґендерного фактору, включно з ґендерно зумовленими формами переслідування, ґендерночутливою інтерпретацією підстав переслідування та ґендерноспецифічними вимогами захисту;
- ▶ процес опитування та запити щодо ґендерноспецифічних інтерв'юєрів і перекладачів, а також потребу в якісному усному перекладі;
- ▶ вплив ґендеру на можливість заявлення та подання заяви;
- ▶ оцінку достовірності заяви з точки зору ґендеру;
- ▶ підвищення обізнаності та сприйнятливості до культурних і релігійних особливостей або особистих факторів;
- ▶ запобігання ґендерно зумовленому насильству під час процесу надання притулку й розуміння необхідних дій, якщо таке насильство сталося.

Керівні принципи повинні бути доступні всім відповідним посадовим особам, і ці посадові особи та перекладачі повинні пройти підготовку за процедурами, що враховують ґендерні аспекти.

Міжнародні керівні принципи, розроблені Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців:

- ▶ Посібник з питань міжнародного захисту: Гендерно зумовлені переслідування у контексті статті 1A(2) Конвенції 1952 року та/або Протоколу 1967 року про статус біженців HCR/GIP/02/01 УВКБ ООН;
- ▶ Керівні принципи міжнародного захисту № 7: застосування статті 1A(2) Конвенції 1951 року та/або протоколу 1967 року про статус біженців до жертв торгівлі людьми та осіб, які ризикують стати об'єктом торгівлі. УВКБ ООН HCR/GIP/06/07;
- ▶ Керівні принципи міжнародного захисту № 9: Заяви про надання статусу біженця на підставі сексуальної орієнтації та/або гендерної ідентичності в контексті статті 1A(2) Конвенції 1952 року та/або Протоколу до неї 1967 року про статус біженців, УВКБ ООН HCR/GIP/12/09.

59 Доступно за посиланням: <https://www.gov.uk/government/publications/gender-issue-in-the-asylum-claim-process>

60 Доступно за посиланням: <https://www.gov.uk/government/publications/domestic-abuse-responding-to-reports-of-domestic-abuse-from-asylum-seekers>

61 Доступно за посиланням: <https://www.gov.uk/government/publications/asylum-screening-and-routing>

IV. Стаття 61. Невислання

«...ідея слухати й розуміти особисті історії, а потім приймати рішення щодо них — це і є, у двох словах, принцип невислання!»

Леді Б'янку, суддя Європейського суду з прав людини⁶²

У чому полягає принцип невислання?

Основоположним принципом законів з прав людини є те, що держава зобов'язана визнавати, **забезпечувати й захищати** права людини кожної особи, що перебуває під її юрисдикцією.⁶³ Принцип *невислання* забороняє державам передавати будь-яку особу в країну або на територію, де вона сти-

62 "Невислання як принцип міжнародного права та роль судової влади у його здійсненні", діалог між суддями 2017 р., стор. 21, доступний за посиланням: https://www.echr.coe.int/Documents/Dialogue_2017_ENG.pdf.

63 Стаття 1 ЄКПЛ: Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права та свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції, доступно за посиланням: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf.

- ▶ коли вони не можуть показати «конвенційну підставу» для отримання статусу біженця у контексті шкоди, якої вони побоюються;
- ▶ якщо вони є біженками, але виключені з-під захисту Женевської конвенції про статус біженців відповідно до статті 1F (військові злочинці, особи, які вчинили тяжкий злочин неполітичного характеру за межами країни походження до визнання їх біженцями, або особи, винні у вчиненні дій, що суперечать суті та меті Організації Об'єднаних Націй);
- ▶ якщо вони є біженками, які законно перебувають на території, але їм загрожує *вислання* з міркувань національної безпеки або громадського порядку (стаття 32 Женевської конвенції про біженців);
- ▶ якщо вони є біженками, які законно або незаконно перебувають на території країни, але не захищені від *вислання* відповідно до статті 33 Женевської конвенції про статус біженців (якщо вони становлять загрозу безпеці країни, в якій перебувають, або були засуджені за вчинення особливо тяжкого злочину і становлять небезпеку для суспільства цієї країни);

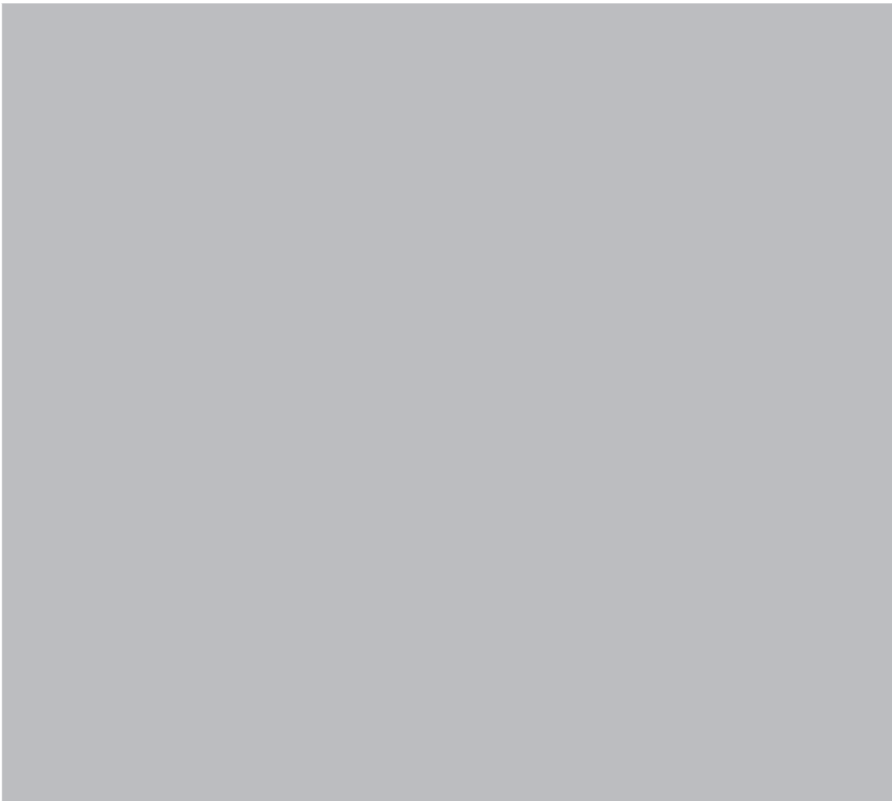
69 Див. «*Ilias і Агмед проти Угорщини*» (*Ilias and Ahmed v Hungary*), заява № 47287/15, доступно за посиланням: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-198760>

70 Див., наприклад, «*Сідікови проти Росії*» (*Sidikovy v Russia*), заява № 73455/11, рішення від 20 червня 2013 р., пункт 149 «захист, наданий статтею 3 Конвенції, у будь-якому випадку ширший, ніж захист, передбачений статтями 32 і 33 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про статус біженців 1951 року».

71 «*Чагал проти Сполученого Королівства*» (*Chahal v. UK*), заява № 22414/93, доступно за посиланням: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:\[%22001-58004%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:[%22001-58004%22])

- ▶ якщо їм відмовлено у справедливому доступі до процедур визначення статусу біженця і, зокрема, якщо в цьому процесі є суттєві процедурні недоліки;
- ▶ (епізодично) в ситуаціях масового напливу людей.

Директива Ради ЄС 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року *про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль держав-членів щодо прийому таких осіб та подоланні наслідків такого напливу*, встановлює, що держави-члени ЄС зобов'язані робити у випадках масового напливу.

72 «Н проти Швеції» (*N v. Sweden*), заява № 23505/09, рішення від 20 липня 2010 року, доступне за посиланням: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-99992"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

- ▶ якщо вони втекли від чоловіка, партнера або іншого члена сім'ї, який чинить насильство, та/або шукають притулку в державі, до якої вони мають бути повернуті;
- ▶ якщо вони є частиною сімейної групи й наразі зазнають домашнього насильства, і їм пропонується перевести всю сім'ю;
- ▶ якщо у них є постраждалі від насильства в державі перебування;
- ▶ якщо недоліки процесу надання притулку й відмова в доступі до ефективної процедури надання притулку загалом або на ґендерній основі створюють ризик заподіяння шкоди в державі, що їх приймає, або непрямого *вигнання*.

Держави в ЄС також повинні знати й застосовувати Директиву про захист,⁷⁴ яка встановлює правила, що дозволяють вже вжитим заходам захисту (таким як о обмежувальний припис або терміновий заборонний припис) продовжувати діяти у всіх державах, а також директиву про права потерпілих.⁷⁵

73 Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 604/2013 від 26 червня 2013 року про встановлення критеріїв та механізмів визначення держави-члена, відповідальної за розгляд заяви про надання міжнародного захисту, поданої в одній з держав-членів громадянином третьої країни або особою без громадянства (нова редакція).

74 Директива 2011/99/EU Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про Європейський охоронний наказ.

75 Директива 2012/29/EU Європейського парламенту і Ради Європи від 25 жовтня 2012 року, що встановлює мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів і заміняє собою рамкове рішення 2001/20/JHA Ради.

V. Висновок

Застосування статей 60 і 61 Стамбульської конвенції в контексті положень Конвенції загалом має зміцнити наявні міжнародні механізми захисту, доступні жінкам, які шукають притулку, і мігранткам. Подробиці, представлені в Стамбульській конвенції та в пояснювальному звіті до конвенції, мають основоположне значення для розуміння природи та наслідків гендерно зумовленого насильства стосовно жінок та домашнього насильства, де б воно не відбувалося. Стамбульська конвенція також визначає, що потрібно для запобігання гендерно зумовленого насильства стосовно жінок і захисту від нього, а також потреби в додатковій підтримці, які повинні бути забезпечені, щоб жінки мали доступ до наявного захисту.

Вимагаючи від держав-учасниць забезпечити визнання гендерно зумовленого насильства як форми переслідування і забезпечити, щоб підстави для надання притулку, перелічені в Женевській конвенції про статус біженців, тлумачилися з урахуванням гендерних аспектів, форми шкоди, з якими стикаються жінки, і причини побоювань заподіяння шкоди, швидше за все, будуть ідентифіковані й визнані як підстави для захисту.

Забезпечення процедур прийому, керівних принципів і служб підтримки, що враховують гендерні аспекти, повинно знизити ризик того, що жінки зазнають подальшої гендерно зумовленої шкоди, перебуваючи в системах надання притулку та імміграції, та дозволити їм розкривати відповідну інформацію в ході процесу, щоб гарантувати, що їхні заяви будуть почуті та в належний спосіб вирішені. Сукупно ці положення Стамбульської конвенції можуть значно розширити можливості жінок щодо визнання їхніх потреб про захист у процесі, який завдає якомога менше вторинної шкоди.

VI. Контрольний перелік

Наведений нижче контрольний перелік може допомогти у розробці та здійсненні заходів у законодавстві, політиці та практиці з метою реалізації статей 60 та 61 Стамбульської конвенції:

- забезпечити визнання ґендерно зумовленого насильства як форми переслідування за змістом статті 1A(2) Конвенції про статус біженців 1951 року;
- забезпечити визнання форм насильства щодо жінок, визначених у статтях 33-40 Стамбульської конвенції, як ґендерно зумовленої шкоди, яка може прирівнюватися до переслідування;
- забезпечте, щоб дискримінація за ознакою статі та/або ґендеру, включно зі стигматизацією, соромом і остракізмом унаслідок ґендерно зумовленого насильства, була визнана формою шкоди, яка може прирівнюватися до переслідування;
- забезпечити, щоб закон давав змогу особам, які приймають рішення, визнавати, що в тих випадках, коли покарання за недотримання або порушення політики або закону в країні походження є непропорційно суворим і має ґендерний характер, це буде рівносильно переслідуванню;
- забезпечити, щоб під час розгляду питання про доступний захист у країні походження враховувалися ґендерні аспекти доступу до правосуддя, включно з як правовою базою, так і практичною здатністю жінок отримувати доступ до будь-якого наявного захисту;
- забезпечити доступ до відповідної інформації про країну походження, щоб особи, які приймають рішення, могли визначити ймовірність заповідання шкоди й наявність ефективного захисту, а якщо такого захисту немає, встановити, чи існує альтернатива внутрішнього переміщення в країні походження;

VII. Ключові ресурси

Рекомендація CM/Rec(2019)1 Комітету міністрів Ради Європи щодо запобігання сексизму та боротьби з ним, доступна за посиланням: <https://rm.coe.int/cm-rec-2019-1-on-preventing-and-combating-sexism/168094d894>

Рекомендація Rec(2002)5 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам про захист жінок від насильства (2002), доступна за посиланням: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016805e2612>

Рекомендація №R(79)10 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам, що стосується мігранток, доступна за посиланням: <https://rm.coe.int/native/0900001680506f32>

План дій Ради Європи (2017–2019 рр.) щодо захисту дітей-біженців та мігрантів у Європі, доступний за посиланням: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000168071484e

Резолюція 2244 (2018) Парламентської асамблеї Ради Європи про міграцію з гендерної точки зору: розширення прав і можливостей жінок як ключових учасників процесу інтеграції, доступна за посиланням: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=25183>

Резолюція 2159 (2017) Парламентської асамблеї Ради Європи про захист жінок і дівчат-біженок від гендерно зумовлених переслідувань, доступна за посиланням: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=23700>

Резолюція 1765 (2010) Парламентської асамблеї Ради Європи про клопотання про надання притулку, пов'язаних із гендерною проблематикою, доступна за посиланням: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17915>

Резолюція 2159(2017) Парламентської асамблеї Ради Європи Про захист жінок і дівчат-біженок від гендерно зумовленого насильства, доступна

VIII. Перелік літератури

«Лікарі без кордонів» (2016 р.), *«Перешкоди на шляху до Європи»*, доступно за посиланням: www.msf.org/sites/msf.org/files/msf_obstacle_course_to_europe_0.pdf

«ООН-Жінки», Звіт про юридичні права жінок та дівчат, які шукають притулку в Європейському Союзі (2017 р.), доступний за посиланням: www.refworld.org/pdfid/59201c884.pdf

Amnesty International (2016), *Жінки-біженки стикаються з фізичним насильством, експлуатацією та сексуальними домаганнями під час своєї подорожі Європою*, доступно за посиланням: www.amnesty.org/en/latest/news/2016/01/female-refugees-face-physical-assault-exploitation-and-sexual-harassment-on-their-journey-through-europe/

Агентство з основних прав (2011 р.), E-U MIDIS, Дослідження меншин та дискримінації в Європейському Союзі. Дані звіту Focus Report 5, доступно за посиланням: <https://fra.europa.eu/en/publication/2011/eu-midis-data-focus-report-5-multiple-discrimination>

Верховний комісар ООН у справах біженців (УВКБ ООН), *«Статус біженця: свавільне позбавлення громадянства і відсутність громадянства в контексті статті 1A(2) Конвенції 1951 року та Протоколу до неї 1967 року про статус біженців»*, жовтень 2014 р., PPLA/2014/01, доступно за посиланням: www.refworld.org/docid/543525834.html

Декларація Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію насильства стосовно жінок (1993 р.), доступна за посиланням: www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ViolenceAgainstWomen.aspx

Довідник УВКБ ООН щодо захисту жінок та дівчат (січень 2008 р.), доступний за посиланням: www.refworld.org/docid/47cfc2962.html

Доповідь п'ятдесят сьомої сесії Комісії ООН щодо становища жінок (4-15 березня 2013 року) E/2013/27, доступна за посиланням: www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=E/2013/27

СТАТТЯ 60 — Заяви про надання притулку, які ґрунтуються на ґендерній ознаці

1. Сторони вживають необхідних законодавчих чи інших заходів для забезпечення того, щоб насильство щодо жінок за ґендерною ознакою могло бути визнано як форма переслідування в розумінні статті 1А(2) Конвенції про статус біженців 1951 року та як форма тяжкої шкоди, що є підставою для додаткового (субсидіарного) захисту.

2. Сторони забезпечують, щоб під час розгляду кожного положення Конвенції враховувалося тлумачення, яке враховує ґендерний фактор, і у випадках, коли встановлено, що існують побоювання стосовно переслідувань за одним або більше із цих положень, заявникам надається статус біженця згідно із застосовними відповідними документами.

3. Сторони вживають необхідних законодавчих або інших заходів для розробки з урахуванням ґендерного фактору процедур прийому і служб підтримки для осіб, які шукають притулку, а також ґендерних керівних принципів і процедур надання притулку з урахуванням ґендерного фактору, у тому числі визначення статусу біженця та заяв про міжнародний захист.

СТАТТЯ 61 — Невислання

1. З іншого боку, статтю 61 вимагається повага Сторін до принципу невислання відповідно до наявних зобов'язань згідно з міжнародним правом.

2. Сторони також уживають необхідні законодавчі або інші заходи для забезпечення того, щоб постраждалі від насильства стосовно жінок, які потребують захисту, попри їхній статус або місце перебування, за жодної обставини не поверталися до будь-якої країни, де існувала б реальна загроза їхньому життю, або де вони можуть зазнавати тортур чи нелюдського або принизливого поведження чи покарання.